

[Bomholt.]

Alt, hvad jeg her har nævnt, vedrører det frie folkelige Oplysningsarbejde, og i samme Retning virker Bibliotekerne. Medens den gamle Højskole var et Sidekapel til Kirken, er den nye Højskole et Studiekredslokale for Selvarbejde i Tilknytning til Biblioteker. Bibliotekerne spiller en overmaade stor og en stedse stigende Rolle, og det er derfor med nogen Undren, at jeg har set et herværende Forlag belægge en Bog med Klausuler, aabenbart i den Hensigt at tvinge Bibliotekerne til at betale en større Afgift af Boglaan. Det staar naturligvis Forfatterne frit for at varetage deres Interesser, men det vil neppe være heldigt at indføre en Afgift, der udelukker den jævne Befolkning fra Brug af Bibliotekerne eller bebyrder Bibliotekerne med mægtigt forhøjede Udgifter. Hvis Forfatterne ønsker deres Produktion vurderet efter fortrinsvis økonomiske Interesser, er det nødvendigt, at Staten indtager et andet Standpunkt til Forfatterunderstøttelserne. De Forfattere, der kræver Afgift af Udlaan af deres Bøger, bør efter min Mening automatisk glide ud af Listen over understøttede paa Finansloven. Forfatterne kan ikke forlange at faa baade i Pose og i Sæk. Naar Forfatterne ikke selv ønsker deres Værker vurderet som Elementer i Folkets fælles Kulturarbejde, i hvert Fald ikke fortrinsvis som Elementer i et saadant Arbejde, men efter fortrinsvis økonomiske Synspunkter, maa Staten naturligvis drage Konsekvensen heraf.

Et noget beslægtet Problem møder os i Folkeskolens Undervisningsmateriale. Der har tidligere været ført nogen Debat om de ideologiske Grundlinier i vore Skolebøger, og navnlig har Kritikken været rettet mod Historieundervisningen. Hver Gang en ny Samfundsklasse eller et nyt Samfundslag trænger frem til Magten, vil der naturligvis ske en Omvurdering af Historien, og det er naturligt, at de første Skud da rettes mod Historieundervisningen, men efter min Mening er der endnu større Grund til at angribe hele det Læsebogsmateriale, som anvendes i vore Folkeskoler. Efter at have gennemlæst en Del af de Bøger har jeg opsamlet en Syndernes Mangfoldighed af grølle Eksempler. Det er ikke Meningen her at bebyrde det høje Ting med en Redegørelse, selv om den til Tider kunde være ganske morsom, men med den højtærede Formands Tilladelse skal jeg fremdrage et Par ganske kortfattede Eksempler fra Myrebogens A. B. C., der gives de allermindste i Haanden. Denne Bog er trykt i henved 800 000 Eksemplarer.

Dér fortælles der om Ole, som møder en Røver og „i det samme saa ole sit snit og slog den slemme røver et slag med knyttet næve for panden. dér har du den, sagde ole. den sorte gav et brøl og gled ned i grøften igen. nu kan du ligge og tænke lidt over det, sagde ole og gik sin vej“. Det er uægtelig ikke Lignelsen om den barmhjertige Samaritan, det er jo Slagsbrodermoralen fra det kapitalistiske Samfund i Renkultur. Et andet Eksempel: „trine traadte hen til skabet og trak en flaske frem i den tro, at det var vin. derpaa satte hun flasken for munden og drak“. Det vil sikkert være noget paafaldende for Afholdsmændene i det høje Ting at høre om en Husassistent, der vil stjæle en Mundfuld Sprut fra Herskabets Vinbeholdning. Desværre opdagede hun, at det var Tran, hun fik i Halsen, og denne Fortællings ophøjede Moral er da den, at „man skal drikke af et Glas og ikke af en Flaske“.

Krigen hyldes i et Stykke om en Soldat, der flygter bort fra Krigens Myrderier, men rammes af en vildfarende Kugle, og Moralen er den, at det havde han godt af, thi han kunde være blevet paa „Ærens Vej“ — som det hedder! Brændevin og Slagsmaal omtales flere Steder i dette smukke Kulturdokument, der rettere burde karakteriseres som Smudslitteratur.

Det er sørgeligt, at der bydes Børn den Slags i den danske Folkeskole. Vi har bygget nye store Skoler og indrettet dem paa bedst mulig Maade, hvad angaar det ydre og det tekniske, men Estrups Aand eller, om jeg maa sige, Højres Aand lever ugenert videre indenfor Skolerne. Med Hensyn til Skolebogsmaterialet er det endog Tilfældet paa en saadan Maade, at selv adskillige Konservative kan føle sig brøstholdne derover. Der maa her gennemføres en Kulturkamp. Det er saaledes her i Landet, at de voksnes Ret til at eje en Anskuelse og en Overbevisning er respekteret, men saa har man heller ikke Ret til at underkende Forældrenes Krav paa at faa deres Børn undervist paa en Maade, der ikke er en Fornægtelse af de Ideer, Forældrene sætter højest. Det nys omtalte Stykke Litteratur er autoriseret af Københavns Skoledirektion og Landemoderne. Det sidste undrer jo en noget, naar man ser Religionens Værdier anbragt i følgende Sammenhæng: „Din Hud er fin. Gud er god. Ak, nu er min Mis død“. Jeg henstiller til den højtærede Undervisningsministers Overvejelse, om der ikke skulde kunne findes Udveje til at faa Forældrenes Ret respek-